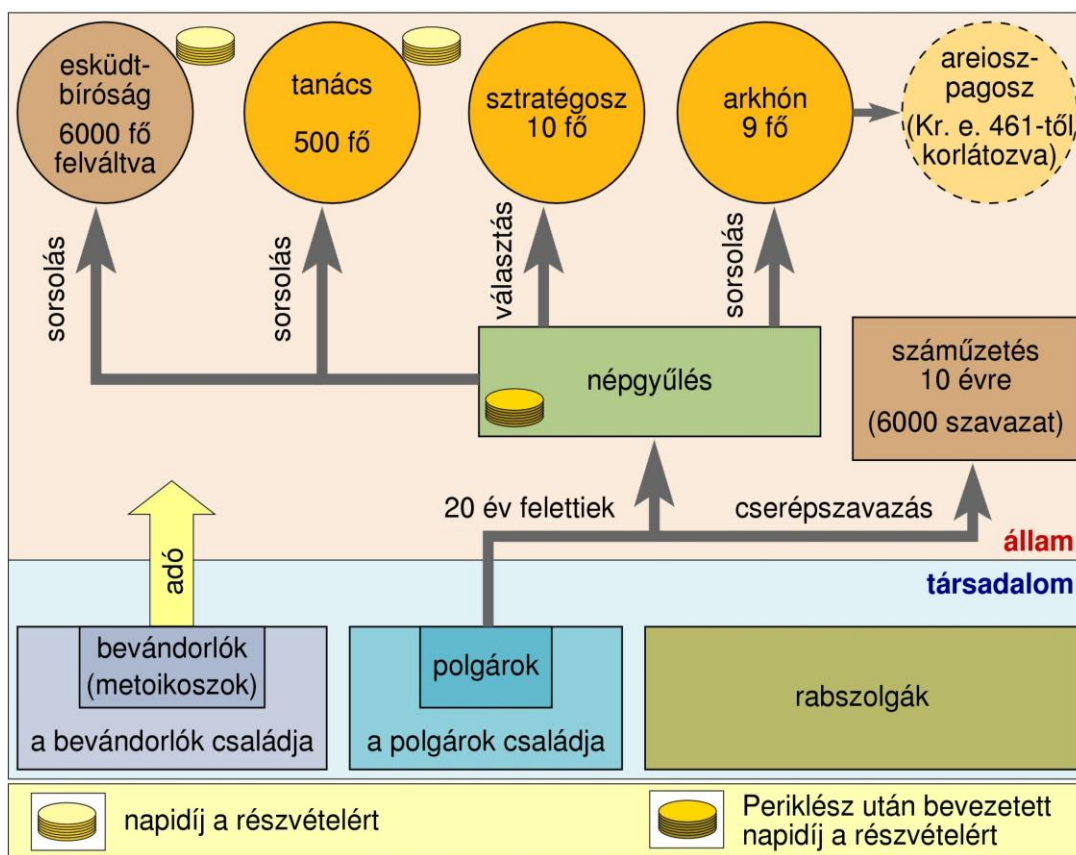


## Athéni demokratikus köztársaság felépítése

1. Kezdetben királyság volt Athénban (Thészeusz).
2. Később arisztokratikus köztársaság, ahol az arkhónoké és az areioszpagoszé a vezető szerep. Görög gyarmatosítás => kereskedők és iparosok meggazdagodása =>
3. Vagyoni alapú köztársaság, csak a vagyonos polgárok vehették részt a döntéshozatalban.
4. A türannisz időszaka, rövid ideig zsarnokság volt Athénban (Peiszisztratosz).
5. Területi alapú (teljes) demokrácia, mely virágkorát Kr.e. V. században élte Periklész alatt.



A demokratikus köztársaság lényege: a démoszból (a népből) választják a vezetőket meghatározott időre.

**a.) Népgyűlés** (ekklészia): minden 20 év feletti athéni férfi állampolgár tagja volt. A hatalom birtokosa, a törvényhozó hatalom a népgyűlés lett, törvényeket hozott, tisztségviselőket választott, döntött a háború és a béke kérdésében. Tagjai csak teljes jogú polgárok lehettek; nagykorú férfiak, akik Athéni születésűek. A népgyűlés havonta 2-3-szor ülésezett.

**b.) Ötszázak tanácsa** (Bulé): (10 phüléből, kerületből 50-50 képviselő): kisebb horderejű politikai döntések, pénzügyek, felügyelet. Az ötszázak tanácsa vitatta meg a népgyűlés elé kerülő törvényjavaslatot, és gondoskodott a népgyűlés határozatainak végrehajtásáról is, ez volt a végrehajtó hatalom. Tagjai és a tisztségviselők egy évig maradtak hivatalban és fizetést is kaptak.

**c.) Arkhónok tanácsa:** 9 arkhón (arisztokrata származású) volt. Főtisztviselők voltak. Ők irányították az állam politikai, gazdasági, vallási életét, intézték a hadügyet és az igazságszolgáltatást. A politikai hatalmat az arisztokrácia tartotta kezében. (Eleinte a legfontosabbak, később csökkent a hatalmuk.)

**d.) Areioszpagosz:** a volt arkhónokból álló tanács.

**e.) Pénzügyeket intéző tisztviselők:** 10-en voltak (tamiászok).

**f.) Sztratégosz:** 10 fő. Hadvezérek, ez a legfontosabb tisztség.

**g.) Esküdtbírótság:** 6000 főből állt. Az esküdtbíróságok tagja lehet bárki, aki teljes jogú polgár. A megbíztatás egy napig tartott, cserébe napidíjat kaptak, a tagokat sorsolás útján állapították meg.

A tisztségviselőket sorsolással választották, kivétel a sztratégoszt + tamiászt itt a rátermettség számított (szavazással választották). Egy évre szólta a megbíztatások (a sztratégoszé meghosszabbítható volt, pl. Periklész 15 évig). Napidíjat vezettek be a népgyűlés részére a szegényeknek.

**Pénzügyi bevételek:** rendszeres adót az athéni polgárok nem fizettek, voltak hozzájárulások (gazdagok fizették = leiturgia), együtllakók adói, szövetségesek adói, hajózási és bányabérleti jövedelmek.

**Cserépszavazás (osztrakiszmosz) bevezetése** – a zsarnokuralom esetleges visszaállítása ellen. Évenként egyszer szavaztak, és arról döntöttek, hogy mire gyanakszanak, hogy türannosz akar lenni. Ha hatezernél kevesebben voltak a szavazók, akkor a szavazás érvénytelennek számított, akit a legtöbbet írtak fel egy cseréparabra, azt tíz évre kiutasították Athénből, úgy, hogy az illető megmaradt javai élvezetében.

### Athéni társadalom

- **Athéni polgárok:** egyenlő jogokkal rendelkeznek (csak vagyoni különbségek voltak). Kb. 150 ezer fő
- **Együtllakók (metoikoszok)** : betelepült görögök (a betelepülteknek nem volt annyi joguk, mint a polgároknak). Kb. 75 ezren voltak.
- **Rabszolgák:** termelőmunka nagy részét ők végezték. Ez a klasszikus rabszolgaság. Kb.100 ezren voltak. Munkaeszközöknek tekintik őket, de jobb a helyzetük, mint más országokban (nem ölhetők meg, kiválthaták magukat – házirabszolgaság).

### Az athéni demokrácia jelentősége

Ez az első állam a világtörténelemben, ahol a polgárok egyenlő jogokkal és szabadsággal rendelkeznek (kivéve nem athéni polgárok, rabszolgák, nők). Az athéni nép önmagát kormányozta. Az **athéni polgárok** szabadok és **egyenjogúak** lettek. Ami eddig csak az arisztokráciát illette meg, azt most minden szabad polgárra kiterjesztették. A démosz és az arisztokrácia osztályharca a démosz politikai győzelmével végződött, megvalósult a démosz uralma, a demokrácia, az új államforma köztársaság lett.

**Periklész** (i. e. 495 – Athén, i. e. 429) kiemelkedő és befolyásos államférfi, szónok és hadvezér volt az ókori Athén aranykorában. Periklész olyan nagy hatással volt az athéni társadalomra, hogy a kortárs történetíró, Thuküdidész „Athén első polgárának” nevezte. A déloszi szövetséget Athén birodalmává alakította, és ő vezette honfitársait a peloponnészoszi háború első két évében. Athéni vezető szerepének idejét (i. e. 461–429) gyakran nevezik „Periklész korának. Az athéni demokrácia egyik úttörője, amit olyannyira támogatott, hogy kritikussai populistának nevezték. Támogatta az irodalmat és a művészeteket, aminek köszönhetően Athén az ókori Görögország kulturális és oktatási központjává vált. A perzsák által lerombolt várost újjáépítette, köztük az Akropolisz máig fennmaradt épületeit, így a Parthenónt is. Ez a merész vállalkozása amellett, hogy megszépítette Athént és növelte fényét, munkát is adott az embereknek.

Pestisben halt meg az általa kezdeményezett peloponnészoszi háborúban (déloszi szövetség Athénnal az élen vs. peloponnészoszi szövetség Spártával az élen).